

flydelse og selvforvaltning i den offentlige sektor samt retten til arbejdspladsdemokrati så vel i den private som i den offentlige sektor. Det sidste antaster naturligvis også arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Derfor skal en sådan bestemmelse også ses i sammenhæng med nyformuleringen af bestemmelsen om ejendomsretten.

Til § 58

Bestemmelser om lønmodtagerrettigheder findes allerede i flere landes grundlove, f.eks. i den belgiske, den estiske, den finske, den franske, den hollandske, den italienske, den norske, den polske, den portugisiske, den spanske og den tjekkiske grundlov. Men det er karakteristisk, at der er tale om et overordnet princip, som derefter skal føres ud via lovgivningen, f.eks. den norske, hvor der alene er tale om, at det skal der lovgives om. Umiddelbart forekommer det svært at gøre meget andet. Men det er muligt at angive en retning.

Det samme gælder de bestemmelser, der findes i EU-charteret. Uanset at det kan være meget vanskeligt at sikre nogen egentlig ret via en bestemmelse i grundloven på dette område, er det rigtigt at angive nogle principper og retninger, som det derefter er op til Folketinget via lovgivningen at udmønte.

Til § 59

Allerede i junigrundloven fra 1849 blev det slået fast, at folkekirkens forhold ordnes ved lov. Det afspejlede ønsket om den officielle danske kirkes frigørelse fra enevældestaten. Paragrafferne har tydeligt præg af at være overgangsbestemmelser, og det skyldes udelukkende interne kirkelige forhold, at der ikke for længst er sket en eller anden form for præcisering af forholdet mellem stat og kirke.

I forlængelse af forslaget om at udvide bestemmelsen om religionsfrihed med religionslighed foreslås en reel adskillelse mellem stat og kirke. Der er i denne forbindelse en række forhold, som skal afklares, og som må give anledning til grundige overvejelser.

For det første har folkekirken visse opgaver af ikke-kirkelig art (personbøgføring og begravelsesvæsen). De skal overgå til staten, i praksis kommunen, hvilket kan klares uden større problemer. For det andet forvalter folkekirken betydelige kulturhistoriske værdier, som man ikke uden videre kan pålægge kirkens medlemmer at opretholde alene. Her skal der ske en klar afgrænsning, så kirkens medlemmer betaler præstelønninger m.v., mens staten overtager udgifterne til vedligeholdelse af gamle kirkebygninger m.v. For det tredje er der ganske indviklede mellemregnskaber så

vel med hensyn til driftsregnskab som med hensyn til kapitalregnskab. Det kræver et betydeligt arbejde at foretage denne bodeling m.v. For det fjerde har folkekirken ikke noget repræsentativt organ, som umiddelbart kan overtage ledelsen af kirken med alt, hvad det indebærer. Men det vil det være op til kirkens medlemmer at finde ud af, når adskillelsen sker, idet det er medlemmerne, der alene har bestemmelsesretten til den tid.

Alle disse problemer kan ikke udredes fra den ene dag til den anden.

Den foreslåede paragraf vil være fremadrettet og er helt logisk, hvis man ønsker, at kirken skal være frigjort fra staten. Paragraffen betyder, at der indføres obligatorisk borgerlig ægteforening. Sidste punktum refererer til, at borgerlig ægteskabsmyndighed overhovedet ikke kan delegeres til religiøse samfund, sådan som det i dag i visse tilfælde sker til ikkeanerkendte trossamfund.

Men det forhindrer naturligvis hverken folkekirken eller andre religiøse samfund i, at de også som i dag lader et ægteskab blive »kirkeligt«
bekræftet, ud over at der foretages en borgerlig vielse.

Til §§ 60 og 61

I forhold til, at Færøerne og Grønland er en del af riget og på en række områder har særstatus, står der forbavsende lidt i den nuværende grundlov om forholdene for de to dele af riget. Omtale af de to dele af riget sker f.eks. i forbindelse med, at mandattallet i Folketinget nævnes, og i bestemmelserne om valg til Folketinget og valgretsalder. Det vil derfor i forbindelse med en grundlovsændring være logisk, at både Grønland og Færøerne får en stærkere placering i grundloven, herunder at deres selvstyre slås fast, og at der derudover også kommer bestemmelser om, hvordan Grønland og Færøerne kan frigøre sig fra rigsfællesskabet og træde helt ud, hvis de ønsker det.

Til § 62

Uændret.

Til § 63

Monarkiet er i alle henseender utidssvarende. Monarkiet er en anakronisme i et demokratisk samfund. Det eneste logiske i dag ville være at indføre republik. Men monarkiets afskaffelse er ikke særlig aktuell – ikke fordi det ikke ville være rigtigt, men fordi der i Danmark er en overvejende tilslutning til monarkiet. Afskaffelse af monarkiet er heller ikke væsentligt i forhold til en række andre spørgsmål, som er langt vigtigere i forbindelse med en ændring af grundloven.